

Abstrakt

Odovědnost států za vznik a šíření pandemie

Předložená diplomová práce se zabývá mezinárodní odpovědností států za vznik a šíření pandemie, resp. povinností předcházet mezinárodnímu šíření nemocí, chránit před nimi, kontrolovat je a zajišťovat reakci v oblasti veřejného zdraví. Epidemie nejsou novým či nevídaným úkazem, zvýšený výskyt chřipky a jiných virových respiračních onemocnění je každoročně se opakujícím tématem. Otázka odpovědnosti států za šíření pandemie se však dostala do popředí díky událostem na začátku roku 2020, kdy propukla celosvětová pandemie nové koronavirové nákazy COVID-19, která do října 2023 přinesla přes sedm milionů úmrtí a obrovské ekonomické ztráty. Poprvé byl virus identifikován v Číně, která na konci roku 2019 nahlásila výskyt Světové zdravotnické organizaci (WHO). Záhy poté se i přes zavedená opatření nákaza začala šířit do celého světa prostřednictvím mezinárodní dopravy a objevily se zprávy o tom, že Čína měla informace o této infekční nemoci již měsíc před jejím nahlášením a cíleně je tajila, což by představovalo porušení Mezinárodních zdravotnických předpisů. Vzhledem ke škodám, které v souvislosti s pandemií vznikly státům a soukromým osobám po celém světě, není divu, že některé státy brzy začaly zvažovat, zda Čína svým chováním na počátku pandemie neporušila své mezinárodní závazky, případně zda by bylo možné dosáhnout náhrady škody využitím vnitrostátních či mezinárodních prostředků řešení sporů. Diplomová práce zkoumá mezinárodní odpovědnost států v této oblasti a aplikuje ji na případ pandemie COVID-19. K bližšímu pochopení tematiky byla prozkoumána i role WHO jako koordinačního prvku, který má nezastupitelnou roli při tvorbě a udržování právního režimu odpovědnosti za pandemie, a vývoj předpisů v této oblasti od poloviny minulého století. V souvislosti s tím práce též zkoumá vybrané předchozí pandemie v posledních dvaceti letech a reakce států a WHO na ně, selhání, ke kterým došlo, a zda byla někdy dříve uplatňována mezinárodní odpovědnost. Práce dochází k závěru, že za určitých podmínek je možné dovodit mezinárodní odpovědnost Číny, ale není tuto otázku možné řešit bez zvážení role ostatních států a WHO, které svým chováním přispěly ke zhoršení situace.

Klíčová slova: mezinárodněprávní odpovědnost státu, náležitá péče, pandemie